

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE Historický ústav FF UHK

Autor práce: Jiří Šauer

Studium: F20BP0299

Studovaný program a ročník: B0114A120001 Historie se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání

Název práce: Zanikání nižší šlechty na Chrudimsku v raném novověku

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Tikovský, Ph.D.

Oponent práce: Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.

Jiří Šauer pro svou bakalářskou práci zvolil poměrně náročné téma, a to jak z hlediska heuristiky, verifikace shromážděných údajů, tak i jejich zařazení do náležitého kontextu a vyhodnocení.

Provedená heuristika je pro bakalářskou práci na velmi dobré úrovni, autor prokázal výbornou orientaci v dosavadní historiografii. Nesporným kladem, který je třeba vyzdvihnout a v rámci většiny bakalářských prací dnešní doby představuje onu pověstnou světlou výjimku, je metodologická stránka, autor příkladně charakterizoval a zdůvodnil všechny aspekty, které hodlá v práci zohlednit a osvětlil hodnotící kritéria, aby následně na tomto základě vhodně aplikoval sociostatistické metody. Přehledové grafy i tabulky vhodně doplňují vlastní text práce.

Text má logickou strukturu a velmi dobře se čte, stylistická stránka bezesporu patří k jeho kladům. Pro zanikání nižší šlechty bych prosazoval spíše pohled k pauperizaci než její vzestup do panského stavu, ale autor svůj pohled v textu dokázal dostatečně obhájit.

Spokojen jsem i s podobou poznámkového aparátu, byť některé poznámky jsou důsledku absence konkrétních zdrojů jen vysvětlivkami.

Jistou ošidnost z hlediska využití některých údajů spatřuji ve spoléhání na příslušný díl Sedláčkových Hradů, zámků a tvrzí Království českého, ale s tímto problémem se potýkají již celé generace historiků, problematické je dohledání části jím uváděných zdrojů a nezřídka i čísla stránek a dokumentů neodpovídají údajům, které uvádí. Většina historiků tento problém stále ještě řeší tím, že Sedláčkovi „prostě věří“. Bylo by na místě, kdyby se autor častěji pokusil o komparaci s jinými zdroji, především prameny. Podobně by si jistou revizi zasloužil i Bílek, ale to je úkol pro tým zkušených historiků na dlouhá léta.

Vzhledem k celkovému rozsahu práce mi přijde poněkud naddimenzovaný úvod a 1. kapitola. Příčiny postupného zanikání nižší šlechty autor správně spatřuje především v inflační vlně 16. století, neschopnosti vybřednout z dnešními slovy „dluhové pasti“, konfiskačních vlnách po 1. a zvláště 2. stavovském povstání. Výstižně nastínil i skutečnost, že na Chrudimsku na rozdíl od rožmberské či hradecké klientely nižší šlechtici nevstupují do služeb těch, kteří přispěli k jejich ekonomickému úpadku či je přímo připravili o jejich pozemky a sídla.

Zajímavá by byla rovněž otázka sňatkové strategie nižší šlechty, nakolik se hmotné potíže odrazily v „ochotě“ nižší šlechty v regionu uzavírat manželství s příslušníky bohatých měšťanských rodů a kolik příslušníků měšťanského stavu se snažilo i tímto způsobem docílit nobilitace.

Vzhledem k tomu, že práce je dovedena až do 18. století a komparuje majetkové poměry na základě braní ruly a tereziánského katastru, postrádám zhodnocení dopadu 30. letá války, zvláště řádění Banérova vojska v letech 1639-1640.

Závěr: Bakalářskou práci přes uvedené připomínky a podněty považuji za velmi zdařilou a plně ji doporučuji k obhajobě.

V Hradci Králové 23.5. 2023

Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.